

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และพฤติกรรมของ เยาวชนในยุคดิจิทัล*

THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL CHANGES AND YOUTH BEHAVIOR IN THE DIGITAL AGE

พระครูสุตสารบัณฑิต (จ๋านง ฅมไผ่)

Phrakrusutasarabundit (Jumnong Pompai)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding author E-mail: jumnongkai@gmail.com

วันที่รับบทความ : 7 มกราคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ 20 กุมภาพันธ์ 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 25 กุมภาพันธ์ 2567

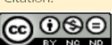
Received 7 January 2024; Revised 20 February 2024; Accepted 25 February 2024

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของเยาวชน โดยเฉพาะในด้านการสร้างอัตลักษณ์ การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมทางสังคมผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลเยาวชนเป็นกลุ่มที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างรวดเร็ว ด้วยการใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายสังคมและสะท้อนคุณค่าใหม่ๆ ในขณะเดียวกัน ความเสี่ยงทางเทคโนโลยี เช่น การกลั่นแกล้งในโลกไซเบอร์และการเสพติดสื่อดิจิทัล แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมความรู้เท่าทันสื่อและการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างปลอดภัย การศึกษานี้สรุปว่าเยาวชนไทยมีบทบาทสองด้าน ทั้งในฐานะผู้รับและผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมโดยรวม

คำสำคัญ: บทบาท, ยุคดิจิทัล, การเปลี่ยนแปลงทางสังคม, พฤติกรรมเยาวชน

Citation:

* พระครูสุตสารบัณฑิต (จ๋านง ฅมไผ่). (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และพฤติกรรมของเยาวชนในยุคดิจิทัล. วารสารกวีณาพะยา, 1(1), 48-55.

Phrakrusutasarabundit (Jumnong Pompai). (2024). The Relationship Between Social Changes and Youth Behavior in the Digital Age. Journal of Kwan Phayao, 1(1), 48-55;

Website: <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/jkp>

Abstract

Social change in the digital age plays a significant role in shaping youth behavior, particularly in terms of identity formation, learning, and social participation through digital platforms. Youth are a group that responds to and drives such changes rapidly by utilizing technology to build social networks and reflect new values. At the same time, technological risks, such as cyberbullying and digital media addiction, highlight the need to promote media literacy and raise awareness of safe technology use. This study concludes that Thai youth play a dual role as both recipients and drivers of social change, impacting the broader social structure.

Keywords: Role, Digital Technology, Promoting Creative Learning

บทนำ

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพฤติกรรมของเยาวชนในยุคดิจิทัล ในยุคดิจิทัลที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเยาวชน โดยเฉพาะในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาค่านิยมและทัศนคติของเยาวชนในหลายด้าน

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคดิจิทัล

การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในหลายมิติ เช่น การสื่อสารที่รวดเร็วและไร้พรมแดน การเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทันที ซึ่งมีผลกระทบต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของเยาวชนในด้านต่าง ๆ ดังที่ ศิริวรรณ เจริญชล (2563) ได้กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาของเยาวชนในประเทศไทยว่า "การใช้สื่อดิจิทัลมีบทบาทในการเรียนรู้ของเยาวชนไทย โดยสามารถเสริมสร้างทักษะใหม่ ๆ และเปิดโอกาสให้เยาวชนมีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย" (ศิริวรรณ, 2563)

2. พฤติกรรมเยาวชนในยุคดิจิทัล

พฤติกรรมของเยาวชนในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงไปตามการใช้เทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบในชีวิตของเยาวชน เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสร้างความสัมพันธ์และแสดงออกถึงตัวตน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และสื่อสาร แต่ก็อาจเกิดปัญหาการเสพติดเทคโนโลยี การขาดการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบตัวต่อตัว หรือการใช้เวลาอยู่กับหน้าจอจนเกินไป ดังที่ พรเทพ แสนพรม (2562) ได้วิจารณ์เกี่ยวกับปัญหาการเสพติดเทคโนโลยีในเยาวชนไทยว่า "เยาวชนไทยมีการใช้เวลาบนสื่อดิจิทัลมากเกินไป ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์ของเยาวชน" (พรเทพ, 2562)

3. ผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน

การใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันช่วยเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้กับเยาวชน โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารและการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การใช้งานที่ไม่เหมาะสมหรือขาดการควบคุมอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ เช่น การบริหารเวลา การจัดการกับอารมณ์ และการสร้างความสัมพันธ์ในสังคมจริง ซึ่ง วิภาดา พิงศิริ (2564) ได้กล่าวว่า "การพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนในยุคดิจิทัลต้องเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีและการมีปฏิสัมพันธ์ในโลกจริง เพื่อให้เยาวชนมีทักษะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในสังคม" (วิภาดา, 2564)

บทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพฤติกรรมของเยาวชนในยุคดิจิทัล

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัลมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและค่านิยมของเยาวชน ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้มีบทบาทสำคัญที่ช่วยกำหนดทิศทางและรูปแบบการใช้ชีวิตของเยาวชน โดยสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นหลักดังนี้

1. การสร้างอัตลักษณ์และค่านิยมผ่านสื่อออนไลน์

เยาวชนยุคดิจิทัลเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลสูง ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น TikTok, Instagram หรือ Twitter ช่วยให้เยาวชนสร้างอัตลักษณ์และค่านิยมใหม่ที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมในระดับโลก

ตัวอย่าง

1.1 การเคลื่อนไหวทางสังคม เช่น #MeToo หรือ #ClimateStrike ที่มีเยาวชนเป็นหัว
หอก

1.2 การส่งเสริมความหลากหลายทางเพศและสิทธิความเท่าเทียม

2. ขยายเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

โลกดิจิทัลทำให้เยาวชนสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้คนจากต่างประเทศและ
วัฒนธรรม ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะด้านความเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย และขยายมุมมอง
ในการแก้ไขปัญหา

ผลลัพธ์

2.1 เยาวชนมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และการปรับตัวต่อการ
เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

2.2 เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่ที่ผสมผสานระหว่างท้องถิ่นและระดับโลก

3. แรงกระตุ้นในการเปลี่ยนแปลงสังคม

ความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนในยุคดิจิทัลช่วยสร้างพลังในการขับเคลื่อนประเด็นทาง
สังคม เช่น การรณรงค์สิ่งแวดล้อม การสนับสนุนประชาธิปไตย และการต่อต้านความอยุติธรรม

ตัวอย่าง

3.1 เยาวชนร่วมกันจัดกิจกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น การระดมทุน หรือการ
จัดเวทีเสวนาเสมือนจริง

4. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้และพัฒนา

เยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้ได้ง่ายผ่านอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้พฤติกรรม
การเรียนรู้เปลี่ยนไป เช่น การเรียนรู้แบบอิสระผ่านคอร์สออนไลน์ หรือการแลกเปลี่ยนความรู้
ในชุมชนดิจิทัล

ผลกระทบ

4.1 เยาวชนมีทักษะด้านดิจิทัลที่ดีขึ้น

4.2 การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) กลายเป็นเรื่องปกติ

5. เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ความสัมพันธ์ในยุคดิจิทัลช่วยให้เยาวชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและไอเดียใหม่ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และชุมชนดิจิทัล ส่งเสริมให้เกิดการคิดนอกกรอบและการพัฒนาโครงการหรือผลิตภัณฑ์ใหม่

ตัวอย่าง

5.1 การพัฒนาแอปพลิเคชันโดยเยาวชน

5.2 การสร้างคอนเทนต์ที่มีเอกลักษณ์และสร้างรายได้

6. ความเสี่ยงและความท้าทาย

แม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนในยุคดิจิทัลจะมีข้อดี แต่ก็มีความเสี่ยง เช่น การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyberbullying) การหลงเชื่อข้อมูลเท็จ และการเสพติดเทคโนโลยี

แนวทางแก้ไข

6.1 ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

6.2 การพัฒนานโยบายที่ช่วยคุ้มครองเยาวชนในโลกออนไลน์

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพฤติกรรมของเยาวชนในยุคดิจิทัล

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพฤติกรรมของเยาวชนในยุคดิจิทัลสามารถอธิบายได้ผ่านแนวคิดและทฤษฎีที่หลากหลาย โดยเน้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยี สังคม และการพัฒนาทางจิตวิทยาของเยาวชน

1. ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovations Theory)

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นจากการยอมรับและแพร่กระจายของนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ เยาวชนมักเป็นกลุ่มแรกที่ยอมรับและนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ (Early Adopters) ทำให้พฤติกรรมและค่านิยมของพวกเขาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม

2. ทฤษฎีโครงสร้างและการกระทำ (Structuration Theory)

พฤติกรรมของบุคคล (รวมถึงเยาวชน) ไม่ได้ถูกกำหนดโดยโครงสร้างทางสังคมเท่านั้น แต่บุคคลเองก็สามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเหล่านั้นได้ การมีส่วนร่วมในสื่อดิจิทัลช่วยให้เยาวชนมีบทบาทในการสร้างสรรค์หรือท้าทายโครงสร้างสังคม

3. ทฤษฎีทุนทางสังคม (Social Capital Theory)

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและเครือข่ายสังคมช่วยเสริมสร้างทุนทางสังคม ซึ่งสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและโอกาสทางสังคม เยาวชนสามารถสร้างเครือข่ายในโลกออนไลน์ที่มีผลต่อความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของสังคม

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

เยาวชนเรียนรู้พฤติกรรมผ่านการสังเกตและเลียนแบบบุคคลหรือเนื้อหาในสื่อดิจิทัล ความสัมพันธ์กับเพื่อนและผู้มีอิทธิพล (Influencers) ในสังคมออนไลน์ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติ ได้แก่

4.1 การเลียนแบบแฟชั่นและไลฟ์สไตล์จาก Influencers

4.2 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบริโภคสินค้าจากสื่อออนไลน์

5. ทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและเทคโนโลยี (Technological Determinism)

เทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น โซเชียลมีเดีย และ AI ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและวิถีชีวิตของเยาวชน เช่น การใช้สมาร์ทโฟนที่เปลี่ยนวิถีชีวิตและการสื่อสาร หรือ การเสพข้อมูลแบบเรียลไทม์ที่เปลี่ยนวิธีการเรียนรู้

6. ทฤษฎีโลกาภิวัตน์ (Globalization Theory)

เยาวชนในยุคดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งช่วยให้พวกเขาเข้าถึงข้อมูลและวัฒนธรรมจากทั่วโลก ทำให้เกิดวัฒนธรรมผสมผสาน (Hybrid Culture) และเกิดการแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรม เช่น การรับชมซีรีส์ต่างประเทศและเลียนแบบวัฒนธรรม การสนับสนุนแคมเปญระดับโลก หรือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

7. ทฤษฎีการใช้และความพอใจ (Uses and Gratifications Theory)

เยาวชนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อตอบสนองความต้องการและความพอใจ เช่น การแสวงหาความรู้ ความบันเทิง หรือการสร้างตัวตนบนโลกออนไลน์ เช่น การเล่นเกมออนไลน์ เพื่อตอบสนองความสนุกและความท้าทาย หรือ การสร้างเพจหรือคอนเทนต์เพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคม

สรุป

ยุคดิจิทัลได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญ เยาวชนเป็นกลุ่มที่เปิดรับเทคโนโลยีใหม่และมีบทบาทในการขับเคลื่อนเทรนด์และวัฒนธรรมดิจิทัล (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2563) การใช้โซเชียลมีเดียและแพลตฟอร์มออนไลน์ทำให้เยาวชนสร้างเครือข่าย สร้างอัตลักษณ์ และเข้าร่วมการเคลื่อนไหวทางสังคมมากขึ้น

พฤติกรรมของเยาวชนสะท้อนถึงการเรียนรู้แบบตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ผ่านการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลต่าง ๆ เช่น YouTube หรือ Coursera ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการและการสร้างอัตลักษณ์ของเยาวชนในโลกออนไลน์ นอกจากนี้ เยาวชนยังใช้โซเชียลมีเดียในการสร้างทุนทางสังคมและเครือข่าย

อย่างไรก็ตาม ความเสี่ยงของเทคโนโลยีก็ยังคงมีอยู่ เช่น การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyberbullying) และการเสพติดสื่อดิจิทัล จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ

โดยสรุป เยาวชนไทยไม่ได้เป็นเพียงผู้รับการเปลี่ยนแปลง แต่ยังเป็นผู้ขับเคลื่อนสังคมในยุคดิจิทัล พวกเขามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่สะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2563). *เยาวชนกับสังคมดิจิทัล: บทบาทและความท้าทาย*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2564). *สื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างเครือข่ายเยาวชน*. เชียงใหม่:

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2561). *วัฒนธรรมเยาวชนในยุคเทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ: มติชน.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). *เทคโนโลยีกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พรทิพย์ ชัยภักดี. (2565). *ทุนทางสังคมและเครือข่ายเยาวชนในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กุลธิดา รุ่งเรือง. (2563). *การเรียนรู้ของเยาวชนผ่านเทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤมล อรุโณทัย. (2562). *อัตลักษณ์เยาวชนในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยเยาวชนไทย.

วราภรณ์ แซ่ลี้. (2564). *การรู้เท่าทันสื่อในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Castells, M. (2010). *The Rise of the Network Society*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Livingstone, S., & Haddon, L. (2009). *Kids Online: Opportunities and Risks for Children*. Bristol: Policy Press.

Putnam, R. D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.

Selwyn, N. (2011). *Education and Technology: Key Issues and Debates*. London: Continuum.

Tapscott, D. (2009). *Grown Up Digital: How the Net Generation is Changing Your World*. New York: McGraw-Hill.